

AANDACHT VOOR WOONOMGEVING

Door nieuwe aanpak meer „extra's" in wijk Lewenborg

(Van een onzer verslaggevers)

„Door de geïntegreerde aanpak van Lewenborg hebben we zomaar een 1000 tot 2000 gulden per woning bespaard. Bij de ouderwetse aanpak was dit uitgespaarde geld in de zak van de aannemer verdwenen. Nu heeft de werkgroep extra dingen kunnen doen zoals een betere aandacht voor de gevels en het laten inspringen van huizen. Deze beslist noodzakelijke extra's voor een beter woongenot zouden zonder dit samenwerkingsverband weggelaten zijn." Aan het woord zijn enkele leden van de Werkgroep Lewenborg. Het bouwteam voor deze wijk-in-aanbouw staat organisatorisch boven de werkgroep waarin afgevaardigden van het bouwteam zitting hebben.

Lid zijn de beide woningbouwverenigingen-opdrachtgevers „Gruno" en „Volkshuisvesting", de Nationale Woningraad, de architectenbureau's Klein, Sterenberg en Martini en ambtenaren van de gemeentelijke diensten Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting en Openbare Werken. De werkgroep zetelt dagelijks in een oud pand aan de Coehoornsingel 39a, waar we spraken met ir. J. J. Sterenberg, E. Olsmeijer en B. Hazewinkel. Iedereen die zich betrokken voelt met Groningens jongste wijk-in-woording kan dagelijks bij de ontwerpers binnenlopen, want voorlichting en openheid is gemeengoed bij de werkgroep.

Aan voorlichting voor de toekomstige bewoners is volgens de werkgroep veel te weinig gedaan. Betwijfeld wordt of de gemeentelijke financiën inderdaad geen ruimte overliet voor een voorlichter-wijkarchitect die permanent in Lewenborg aanwezig is. „Wij geven de mensen onderdak waarin ze zelf kunnen bepalen hoe ze willen wonen," aldus de werkgroep die ook ontevreden is over de modelwoningen in De Meerpaal.

Te traditioneel

Drie huizen zijn door een woningrichter op de traditionele manier ingericht. De ontwerpers hadden nu graag iets anders gewild, omdat de woningen ook onvergelykbaar zijn met bestaande huizen; zo is onder meer de looprichting anders dan anders. Daardoor wordt de bewoner wel gedwongen om zelf te denken bij het inrichten. Volgens de werkgroep waren de woningbouwverenigingen aanvankelijk enthousiast voor het idee om drie jaar lang enkele huizen gestoffeerd met summier basismateriaal als proefwoning open te stellen. Toen enkele weken geleden de eerste huizen opgeleverd werden gaf de woningbouwvereniging „Volkshuisvesting" de opdracht tot het inrichten van modelwoningen aan een professionele (dus commerciële) woningrichter.

De modelwoningen kunnen nu louter door de toekomstige bewoners bezichtigd worden; van „spelen" met basismaterialen is geen sprake. Dergelijke „speelhuizen" hoeven volgens de werkgroep echt niet veel te kosten. Maar ja, een woningbouwvereniging ziet na een lange tijd van voorbereiding ook graag dat de woningen zo snel mogelijk verhuurd worden....

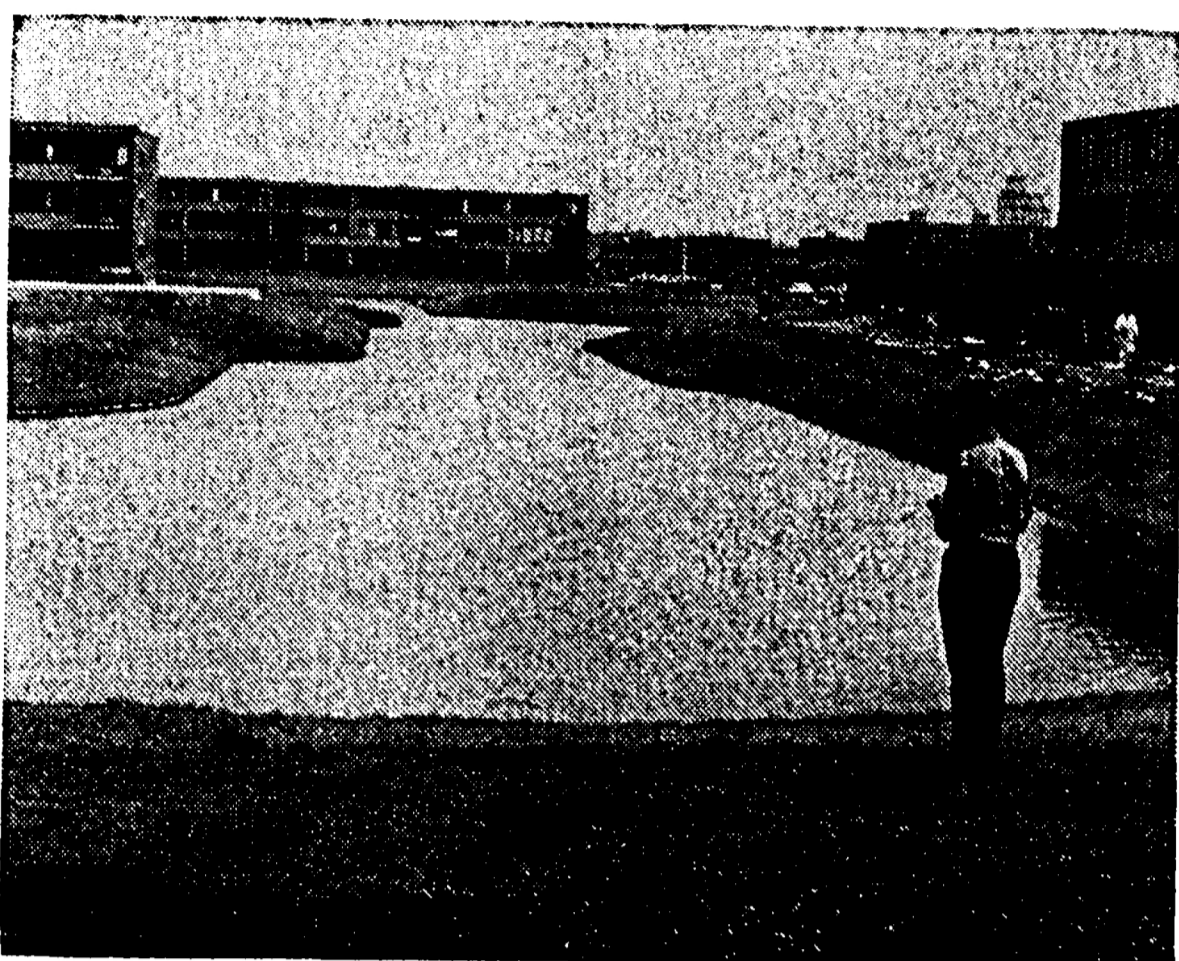
Samenwerking

In Nederland zijn maar een handvol gemeenten (waaronder Emmen), die wijken laten ontwerpen door werkgroepen waarin alle betrokkenen samenwerken. De voordelen zijn dat men dan uiteindelijk leefbare woonwijken krijgt die niets duurder zijn dan wijken die gebouwd zijn volgens de oude stijl.

Groningen heeft met Vinkhuizen een uitstekend voorbeeld hoe het beslist niet moet. In Lewenborg liggen dan ook geen eengezinshuizen dreigend ingeklemd door torenflats. In Lewenborg geen recht-toe-recht-aan „tochtige" onpersoonlijke straten waarin armetierige boompjes sporadisch in de trottoirs geplant zijn. Er komen uiteindelijk 15.000 Lewenborgbewoners te leven in een wijk, zonder industrie, waar de huurhuizen gegroepeerd zijn rond woonerven. In het midden van de wijk komen flatgebouwen veertig meter hoog met hooguit veertien verdiepingen. Het is niet zo dat er zomaar een stel flats in elkaars schaduw komen te staan. Zo zijn er blokken van veertien, elf, negen en minder verdiepingen, die in de richting van de kern van de wijk (het toekomstige winkelcentrum) het hoogst zijn. Van een psychische overvleugeling over de laagbouw is dus geen sprake.

Herkenningsbos

Een brede strook bomen komt dwars door de wijk heen te lopen. Dit is één van de manieren de bepaalde wijkgedeelten voor de bezoeker en bewoners herkenbaar te maken. De werkgroep ziet niet veel in oerwoud van stalen verkeers- en richtingsborden. Nu is het „herkenningsbos" nog één grote zandvlakte en het zal nog wel jaren duren voordat er fikse bomen

● Een uitzicht op een gedeelte van woonerf De Meerpaal (Lewenborg), waarvan de drie-lagen flats (midden op de achtergrond) eind augustus woonklaar zullen zijn. De langgerekte vijver loopt slingerend tussen de huizenblokken door; de oevers zijn al groen. Rechts op de achtergrond staan blokken eengezinswoningen, waarvan enkele zijn ingericht als modelwoning. Verder wandelend door de nog chaotische wijk-in-aanbouw stuit men soms op speelse, kunstmatig aangelegde heuveltjes en paaltjestoestanden.

staan. De werkgroep had liever dat 'e aanplant al jaren eerder was gebeurd, zodat de huizen meteen al bij het groen staan. Maar dit zijn wensen van ontwerpers die waarschijnlijk nooit vervuld zullen worden.

Nieuw voor Groningen zijn de vijvers die speels slingerend door de wijk lopen. Vijvers zijn nodig voor de afwatering; maar waarom moeten ze dan (zoals nu vaak het geval) aan de randen van wijken liggen, waardoor de wijken elkaar onderling isoleren? Aldus de werkgroep.

In Lewenborg wordt bijzonder veel aandacht besteed aan het groen. Men wil een grauwe massa van woonblokken voorkomen door veel groen. De Heerenveense tuinarchitect-tekenleer Louis Le Roy is onlangs door B. en W. aangetrokken om zijn unieke manier van groenaanplant in Lewenborg toe te passen. Door de aanplant van elkaar in evenwicht houdende plantensoorten komt binnen enkele jaren een „verruwing" tot stand, waardoor het onderhoud tot een minimum beperkt wordt. Er is dan een groengebied ontstaan dat veel aantrekkelijker (woester en natuurlijker) is dan de kaalgeschoren grasvelden elders.

Herbergzaam

De monumentale vormgever Eugène Terwind uit Dieren zal zich bezig houden met de inrichting van de woonerven. Dit moeten herbergzame, speelse pleintjes worden waar de auto is teruggedrongen. Samen met de bewoners gaat Terwind bepaalde inrichtingen bespreken. De eerste bewoners zijn sinds enkele weken in Lewenborg. Maandelijks zullen woonblokken worden opgeleverd.

Het is te hopen dat de toekomstige Lewenborgers deze wijk, die anders is dan anders, zullen gaan bewonen op een eigen creatieve manier. De constructie van de huizen en de aankleding rondom dwingt de bewoner er bijna toe. Er is al weer een andere werkgroep in oprichting voor de wijk Beinum die „boven" Lewenborg komt te liggen.

De lering die men nu uit de Werkgroep Lewenborg heeft getrokken zal dan door de Beijum-groep worden benut. De uitgangspunten kunnen nog scherper worden geformuleerd en de planningstechniek, ecologie en (speelse) aankleding kunnen ook in een eerder stadium worden doorgesproken met de betrokkenen.